

*Березовецька І., кандидат архітектури,
Львівський національний університет природокористування*

РОЗВИТОК ЗАКЛАДІВ РЕКРЕАЦІЙНО-ВІДПОЧИНКОВОГО НАПРЯМКУ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

Туристична індустрія як галузь неодноразово вивчалась різними дослідниками. Слід відзначити, що окремі аспекти становлення та розвитку туристичної індустрії досліджувалися і висвітлені в науково навчальних роботах авторами: В. Абрамов [1], С. Байлик [2], М. Габрель, Ю Гуменюк [3], В. Зінченко [4], В. Кифяк [5], С. Лінда [6], О. Любіцева [7], Л. Малик [8], М. Мальська [9], О. Моркляник, В. Остапчук [10], А. Савчук, Л. Устименко [11], В. Федорченко [12], В. Цибух [13], Б. Черкес та ін. Багато в чому допомогли історичні публікації за ХІХ – початок ХХ ст. Завдяки літературі, що висвітлює зародження туризму в Україні, а також у інших країнах Європи, Азії чи США можна зрозуміти саме походження туризму як такого. Можна відслідкувати закономірності у соціальних, економічних та політичних подіях паралельно з розвитком туристичної справи. Така інформація дала можливість провести паралелі між сучасністю та періодом становлення такої інфраструктури.

Формулювання цілей - дослідити та узагальнити особливості формування і проектування рекреаційно-відпочинкових закладів в карпатському регіоні України.

Україна багата своїми природними ресурсами, які включають цілющі води, кліматично-лікувальні території тощо, що дає великий потенціал для розвитку різного виду відпочинку та оздоровлення. На теренах заходу України, а саме у Івано-Франківській області є дуже сприятлива територія для влаштування цікавих відпочинкових закладів. Тут відвідувачі можуть не лише відпочити, подивитись на цікаві краєвиди і пейзажі, але й оздоровитись та відчути автентичність місцевої культури. Розвиток та забудова рекреаційно-туристичних будівель в Україні позитивно вплине на покращення економічної ситуації та допоможе створити туристичну інфраструктуру нашої країни як для гостей, так і для місцевих жителів. Дослідження особливостей проектування туристично-рекреаційних закладів допоможе у вирішенні найкращих проектів для збагачення туристично-оздоровчого потенціалу країни, що вплине не лише на економіку, але й на здоров'я людей.

Відпочинкові та туристичні об'єкти України є привабливою інфраструктурною базою для інвестування, що має суттєві та позитивні наслідки для економічного розвитку всієї країни. Сприятливий клімат і чудове середовище, насичене гуцульськими традиціями, спонукають підприємців до створення нових рекреаційних закладів, які не лише

задовольняють потреби місцевих жителів та туристів, а й приносять непоганий капітал у державну скарбницю у вигляді податків.

Крім того, розвиток туристичної бази створить можливості для залучення іноземних інвесторів та туристів в Україну, що, у свою чергу, забезпечить можливість сприятливого розвитку інвестицій іноземного капіталу. Сучасний стан господарювання таких керованих вітчизняних підприємств характеризується непостійними тенденціями розвитку, які, в основному, залежать від сезонних коливань попиту та неможливості створити запаси конкретної продукції (послуги дозвілля). Зростання цін на послуги та недостатній рівень якості обслуговування при невисокій еластичності попиту за ціною, організаційним консерватизмом процесу управління створює несприятливе середовище для існування рекреаційно-туристичних комплексів. Враховуючи перелічені особливості, доцільно вивчати детально складену ситуацію в галузі архітектурного проектування та розвивати будівництво такого типу споруд для подальшого розвитку туристичної галузі на заході України.

Природа наділяє нашу країну чудовими ресурсами та сприяє успішному розвитку та будівництву рекреаційних, відпочинкових та розважальних закладів. Потреба людей у відпочинку, особливо в цей складний час, виправдовує доцільність будь-яких досліджень у тій чи іншій галузі. Сучасний спосіб життя людей спонукає до змін у звичному середовищі, в якому люди живуть і працюють. Рух активний у великих мегаполісах, екологія погана, шкідливі звички – створюють популярність на туристичний відпочинок. Шум спонукає жителів мегаполісів шукати тихіші та зеленіші місця. Таким центром розваг сьогодні є Карпати. Тут можна не тільки побачити прекрасні природні красиви, а й відчутти приємний клімат. Можна насолодитися місцевими традиціями, які зберігаються століттями. Але сусідні країни – Польща, Словаччина та Угорщина – мають набагато більший потенціал для розвитку гірських закладів відпочинку. Тому виникає потреба та питання щодо розвитку привабливих осередків для заохочення туристів саме в Україні.

Останніми роками корпоративне завантаження українських закладів розваг і туризму є низьким і не перевищує 25% пропускнуєї спроможності. Кількість збиткових підприємств становить близько 30% від загальної кількості атракціонів. Також було виявлено, що більшість (майже 80%) будівель, які використовуються для розваг, потребують модернізації, яка включає автоматизацію та комп'ютеризацію багатьох процесів. Для забезпечення ефективної діяльності готельних компаній необхідно науково обґрунтувати стратегію та напрями розвитку готельних компаній, відповідати передовому світовому досвіду та успішній практиці вітчизняних провідних підприємств індустрії відпочинку та розваг.

Наукове обслуговування є важливим елементом при створенні закладів рекреаційно-відпочинкового напрямку. Необхідною умовою є наявність на місці наукових консультантів і можливість прямого спілкування з ними, а також загальний доступ до інформації в інших формах. Вирішальну роль відіграє підтримка місцевої влади та політичних структур і організацій. Розміщення нових комплексів відпочинку у великих агломераціях є позитивним чинником, оскільки розширює сферу робочих місць, послуг, але найактуальнішими є місця зі сприятливим кліматом для відпочинку. Інший тип нових комплексів – це будівлі-супутники, які засновані на забезпеченні мешканців умовами для проживання та розваг, але більшість жителів зайняті у великих містах зі зручним транспортним сполученням. Ці готелі характеризуються хорошою транспортною інфраструктурою, яка відіграє фундаментальну роль у виживанні таких міст.

Додатковими особливостями створення та будівництва рекреаційно-туристичних закладів є:

- належна якість будівництва;
- високий рівень благоустрою території;
- наявність відмінних транспортних зв'язків з великим містом;
- наявність об'єктів обслуговування і відпочинку;
- екологічна привабливість;
- інвестиційна привабливість.

Сьогодні пріоритетом багатьох країн світу є розвиток міст і передмість для відпочинку. Україна не є винятком. Країна розташована в центрі Європи, де зустрічаються численні транспортні артерії, але розвиток і забудова прилеглих територій відстає від більшості європейських країн. Необхідно змінити умови всієї країни, щоб створити комфортну країну з високим рівнем життя та привабливими місцями для тимчасового та постійного відпочинку. Організація рекреаційного простору є не лише містобудівним, а й соціально-економічним питанням, яке має вирішуватися на державному рівні. Найважливішим для людей є те, що вони роблять щодня, де знаходяться, як відпочивають.

Отже, тема про формування рекреаційно-відпочинкових комплексів у Карпатському регіоні є досить актуальною, бо це:

- розвиток економіки;
- відпочинок та оздоровлення нації;
- створення додаткових робочих місць;
- можливість не тільки вищого, а й середнього класу відпочивати.

Особливість дослідження полягає у комплексному підході вивчення даного виду будівель з врахуванням традицій місцевості, ландшафту та рельєфу території, економіки країни і, навіть, соціально-політичних подій.

Висновки та перспективи подальших наукових пошуків.

1. Досліджуючи чинники, що впливають на стан розвитку туристичних комплексів на заході України, варто відзначити як сприятливі, так і несприятливі. До сприятливих факторів належать: природні умови, розташування та комерційна винахідливість підприємців місцевості. До несприятливих – стан комунікацій як вулично-дорожніх, так і інженерних мереж, а також недостатня фінансова підтримка з боку держави.

2. Аналіз публікацій на задану тематику висвітлює основні напрямки розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури в Україні та за кордоном, проте досить обмежена кількість джерел, що розглядають особливості архітектурно-проектувальних напрямків закладів відпочинку в Карпатах України.

3. Закономірності розвитку соціально-політичних особливостей держави дуже чітко простежуються з розвитком забудови туристичних закладів Карпат.

4. Процес будівництва та проектування в Україні закладів рекреаційно-туристичної інфраструктури відбувався послідовно і чітко поєднується з розвитком приватного підприємництва в Україні. Період другої половини ХХ ст. в галузі будівництва та розвитку закладів відпочинку та туристичних баз був досить важким і несприятливим для будівництва.

5. Проектуючи заклади рекреаційно-відпочинкових комплексів доречно дотримуватись народно-романтичних традицій, що вкорінені у встановленій місцевості, оскільки середовище Карпат приваблює не лише сприятливим кліматом, але й глибоким традиційним та культурним осередком, які приваблюють туристів зі всього світу.

6. Планувальні особливості закладів відпочинку, рекреаційно-туристичних комплексів Карпат доречно передбачати коридорного типу з різними видами приміщень для тимчасового житла.

7. Функціональне наповнення закладів відпочинку та рекреаційно-туристичних комплексів варто виконувати згідно з існуючими нормами, дотримуючись будівельних, протипожежних та санітарних розривів.

8. При проектуванні туристично-рекреаційних комплексів слід передбачати великий набір різних приміщень для побутового обслуговування туристів з різним соціальним статусом та фінансовою спроможністю.

Список використаних джерел:

1. Абрамов В.В. Історія туризму: підруч. / В.В. Абрамов, М. В. Тонкошкур; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2010. 294 с.
2. Байлик С.И. Гостиничное хозяйство. Организация, управление, обслуживание: Учеб. пособие / С.И. Байлик. К.: ВИРА-Р, 2002. 252 с.
3. Гуменюк Ю.П. Вплив туризму на економічне зростання в Україні / Ю.П. Гуменюк / Формування ринкових відносин в Україні. 2004. №7–8.
4. Зінченко В. А. Молодіжний міжнародний туризм в Україні (70-80-ті роки ХХ ст.) / В.А. Зінченко. К.: Інститут історії України НАН України, 2004. 58 с.
5. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В.Ф. Кифяк. Чернівці: Книги-XXI, 2003. 300 с.
6. Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд: Навч. посібник / Лінда С.М. Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2010. 608 с.
7. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О.О. Любіцева. К.: Альтерпрес, 2003. 436 с.
8. Малик Л.О. Економіка і організація формування маркетингової індустрії в Україні. Монографія / Л. Малик. Дрогобич: Коло, 2011. 394 с.
9. Мальська М.П. Основи туристичного бізнесу. Навчальний посібник / М.П. Мальська, В.В. Худо, В.І. Цибух. К.: ЦУЛ., 2004. 272 с.
10. Остапчук В.В. Історія туризму: Навч. посіб. / В.В. Остапчук, П.Ф. Коваль, Г.П. Андрєєва. Ніжин: Вид-во НДУ ім. Гоголя, 2008. 143 с.
11. Устименко Л. М. Історія туризму: Навчальний посібник / Л. М. Устименко, І. Ю. Афанасьєв. К.: Альтерпрес, 2008. 354 с.
12. Федорченко В. К. Історія туризму в Україні: Навч. посібник / В. К. Федорченко В. К., Т. А. Дьорова. К.: Вища школа, 2002. 195 с.
13. Цибух В.І. Державне регулювання у сфері туризму в Україні / В.І. Цибух / Статистика України. 2005. №1. С.80-85.